

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejemana
1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Opravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto VII.

V Celovcu 25. decembra 1888.

Št. 24.

Zahvala in prošnja.

„Mir“ je edino glasilo Slovencev na Koroškem. Brez njega bi ne bilo národnega gibanja med koroškimi Slovenci. Skoraj v 3000 iztisih je romal „Mir“ letos po Slovenskem. Pripomogli so temu blagi rodoljubi, ki so prišli na pomoč našemu listu z naročnino, dopisovanjem in denarno podporo. Ni nam bilo mogoče zahvaljevati se dobrotnikom vsakemu posebej. Zatorej izrekujemo na tem mestu svojo najpristrénejšo zahvalo vsem naročnikom, podpornikom in dobrotnikom, ki so gmotno in duševno podpirali naš list.

K tej zahvali pa pristavimo nekatere srčne prošnje:

1. da nobeden iz dosedanjih naročnikov, dobrotnikov, dopisnikov in podpornikov ne izostane tudi v prihodnjem letu;

2. da si vsak po svoji moči prizadeva, nove naročnike za „Mir“ pridobiti;

3. da rodoljubi kmetom, ki ne vejo, kako se je obnašati pri pošiljati denarjev, pomagajo pri naročevanju;

4. naj vsak novi naročnik blagovoljno pristavi, da je nov naročnik. Tako se opravištvu veliko nepotrebnega dela prihrani. Povsod naj se pristavi tudi pošta, po kateri želi naročnik „Mir“ prejemati;

5. naročnina naj se blagovoli pošiljati v Celovec pod napisom: **Opravništvu „Mira“.**

Slovenci! Tisti časi so minuli, ko se kmetu in marsikteremu drugemu ni bilo treba brigati za to, kar se po svetu godi. Od vseh strani vam ponujajo zdaj liste, ki so sovražni katoliški cerkvi in slovenski besedi. Ne segajte po njih! To bi bilo v vašo pogubo. Sramota je za vsako verno slovensko družino, ako podpira nemško-liberalne liste, naj se imenujejo kakor hočejo. Naročujte si „Mir“, ki bo Vam za 1 gld 24 kr. celo leto podajal zdrav poduk o političnih, verskih, národnih in gospodarstvenih rečéh.

Vsem bralcem „Mira“ pa želimo vesele praznike!

Lastnik in izdajatelj „Mira“.

Staremu letu v slovó.

Le malo dni še, in staro leto zatone v neskončnem morju večnosti. Priden gospodar naredi ob koncu leta račun in se vpraša, koliko je v tem letu prigospodaril, koliko je na boljem, ali na slabšem. Tako se hočemo tudi mi ozreti na preteklo leto 1888., da vidimo, ali smo Slovenci sploh, in posebno koroški Slovenci v tem letu kaj napredovali, ali smo kaj na boljem mimo prejšnjih let?

Okoliščine, katerih mi nismo zadolžili, so nam bile še zmirom nemile: visoka vlada se še ni hotela ozreti na naše potrebe. Nemamo še ne katoliške in šestletne, ne slovenske šole. Vendar kažejo vsa znamenja iz drugih dežel, da se nam taka šola približuje, kakoršno želimo; toliko tisoč prošenj, ki so šle za versko šolo na Dunaj, ne more biti ovrženih. Zato pa imajo naši nasprotniki velik strah in pobirali so letos po vsej deželi, posebno v slovenskih krajih, zaupnice in prošnje, naj ostane v šoli vse pri starem. To jim pa ne bo dosti koristilo; kajti mala Koroška dežela na

Dunaju ne odločuje, koroški poslanci ne morejo ustaviti časovega kolesa. Poslanci iz drugih dežel so večjidel za versko in národno šolo, od druge strani je pa vedno glasnejši klic „Slovan gre na dan!“ Videti je, da se tudi Nemci toliko več ne bodo ustavljali ravnopravnosti Slovanov; nemško-liberalna stranka, naša glavna nasprotnica, zgublja tudi že med Nemci samimi zmirom bolj svojo veljavo in moč; na Dunaju in tudi drugodi volijo čezdalje rajši že take poslance, ki liberalcem nasprotujejo. Tako dobiva sedanja vlada, ki ima dobro voljo, zmirom bolj proste roke, da zamore našim željam vstreči. Da je bil grof Schönborn poklican v ministerstvo, pozdravili smo kot dobro znamenje boljših časov.

Letos nam je vlada vstregla le v eni reči, namreč da je za Koroško imenovala pet sodnijskih uradnikov, ki znajo naš slovenski jezik. Iz tega lahko spoznamo, da se koló suče na našo stran, ne pa na stran naših nasprotnikov.

Čeravno pa je le pičlo to, kar smo dosegli od vlade, smo vendar koroški Slovenci storili v tem

letu močen korak naprej. Ustanovili smo dve posojilnici, v Dravogradu in Diekšah, in taki zavodi imajo namen, postaviti Slovence v gospodarskem oziru na trdnejše noge. V tej reči nam preostaja seveda še dosti dela, pa začetek je s petimi posojilnicami storjen, in upati je, da bojo delavni rodoljubi skrbeli v prihodnjem letu za to, da se na Koroškem ustanovi toliko posojilnic in gospodarskih društev, kolikor jih potrebujemo. — Število članov družbe sv. Mohora je lepo narastlo, in to nam je vesel dokaz, da so naši Slovenci začeli bolj pridno prebirati in se omikati; branje dobrih bukev in časopisov pa jih bo spodbudalo k vedno večjemu napredku. — Lepo se je pri nas razcvetela potrebna šolska družba sv. Cirila in Metoda. Ustanovili smo lepo vrsto krepkih in zdravih podružnic. Prejšnji ledeni mraz in prejšnja otpnelost je zginila iz Gorotana: Ciril-Metodove podružnice napravljajo zbere in veselice, narodni Slovenci se na njih shajajo in drug drugega spodbujajo k daljnemu delu za blagor domovine in slovenskega rodu. — Spomnili smo se to leto tudi našega zamrlega voditelja msgr. Andreja Einspielerja s slovesnim opraviлом dne 14. novembra. Ravno isti dan pa je priredila Celovška podružnica najlepšo letošnjo slavnost v spomin 40 letnega vladanja našega svitlega cesarja Franca Jožefa. Cesarju vsigdar zvesti in hvaležni koroški Slovenci so tisti dan vnovič potrdili svojo zvestobo; v obilnem številu so prihiteli v Celovec in z radostjo poslušali pesmi in govore, v katerih se je proslavljajal in častil blagi naš vladar.

Če se ogledamo po drugih slovenskih pokrajinah, vidimo tudi tam lep napredek. V Ljubljani se je slovesno odprl deželni muzej „Rudolfinje“. Imenitni so tudi sklepi kranjskega deželnega zbora zaradi dolenjske, kamniške in tržiške železnice, in sklep ljubljanskega mestnega zbora zaradi vodovoda, naprave mestne hranilnice in še več drugih reči. Omenjamo med drugimi le g. Gorupovih blagodušnih darov za slovenske dijake in Ljubljansko mesto. V Trstu se je odprla prva slovenska šola, na Štajerskem pa se je mnogo slovenskih občin potegnulo za slovensko šolo, in mnoge so to tudi že dosegle. Slovenski poslanci se v državnem zboru krepko potegujejo za svoj narod, in tako smemo upati, da se nam vsaj na političnem polju kmalu zboljšajo časi, da se pomaknemo Slovenci v vrsto tistih narodov, ki so od vseh spoštovani ter v miru uživajo svoje pravice.

Bolj trda pa se nam godi v gospodarskih rečeh. Za kmeta so prišli hudi časi, njegovi pridelki zgubili so vso ceno, njegovi stroški pa zmirom rastejo. Tudi mali obrtnik in rokodelc nista dosti na boljem. Te ljudi tlačijo spet tovarne in kapitalisti (bogataši). Zadnji čas je bil, da se je vlada spomnila teh prvih in najpotrebnejših stanov. Za kmete ste prišli to jesen dve novi, imenitni postavi v razgovor, katerih smo omenili v prejšnjih številkah našega lista. V političnem pregledu zadnje številke pa smo našli, kaj vlada obeta malim obrtnikom. To vse pa seveda še ne zadostuje. Kmetu in rokodelcu je treba najprej znižati davke, potem priskrbeti mu cenejši kredit (posojila) in cenejšo pravico (znižanje kolekov, prepisnin itd.), in še marsikaj drugega. Od vsega tega se do zdaj

še nič ni zgodilo, le to tolažbo imamo, da je prišla reč enkrat v razgovor, in tako imamo upanje, da se bo vsaj nekaj storilo!

Da nam je pa nositi tako težko davčno breme, temu so največ krive zunanje politične razmere. Začetek nesreče je bil, ko je Prus (Nemec) l. 1870. premagal Francoza in mu vzel dve deželi. Tega Francoz ne more pozabiti in se pripravlja na maščevanje in zbira strašno vojsko, da bi bil Nemcu tem prej kos. Tega se je pa zbal tudi Nemec in se je začel na vso moč za boj pripravljati. Nič manj kot šest milijonov vojakov imata oba pripravljenih. Ko so drugi vladarji videli to silno oboroževanje, začeli so se bati za svoje dežele, in morali so tudi na to misliti, kako povečajo in pomnožijo svoje armade, sicer bi bili ostali čisto v ozadji in morali bi to storiti, kar jim Nemec in Francoz ukažeta. Tako je bila tudi naša Avstrija, ki ne želi vojske, vendar primorana, da se oboroži za vse slučaje, ker ne ve, kaj iz vsega še pride. Tako moramo zavoljo nemško-francoske jeze vsi trpeti in hudo breme nositi. Dolgo pa to ne more tako ostati. Nekteri mislijo, da se bojo vdarili že prihodnjo v igred, in kedar bo ta vojska končana, potem smemo še le upati, da pride pravi mir, ne pa oboroženi mir, kakoršnega imamo sedaj. Bolje bi seveda bilo, ko bi se sovražni narodi pomirili brez prelivanja krvi, si podali roke in odložili orožje. Sv. katoliška cerkev nam vedno priporoča, moliti „za edinstvo krščanskih vladarjev“, in ko bi mogli to edinstvo izprositi, potem bi se ognili velikim stroškom za vojaške potrebe, in za vse delavne stanove bi prišli boljši časi. V tem upanju zakličemo vsem „Mirovim“ naročnikom in bralcem: Srečno novo leto!

Slovenske ljudske šole in pa c. kr. okrajna glavarstva.

Poslanec g. Miha Vošnjak je s svojimi slovenskimi tovariši izročil dné 4. decembra t. l. naslednjo interpelacijo do ministerskega predsednika kot voditelja notranjega ministerstva, katero so podpisali tudi nemški poslanci Hohenwartovega kluba:

„Po temeljnem državnem zakonu so v deželah, kjer prebiva več narodov, javne šole tako vrediti, da dobi vsak narod k izobraževanju potrebna sredstva v svojem jeziku, ne da bi ga silili učiti se drugega deželnega jezika.

Ne zmeneč se za to določbo ukazal je deželni šolski svet štajerski, v katerem slovenska narodnost nima nobenega zastopnika, dasiravno na Štajerskem po izkazu zadnjega ljudskega številsenja poleg 794.841 Nemcev prebiva tudi 388.419 Slovencev, z odredbo z dne 22. februarja 1887 št. 833 in z odredbo z dne 26. aprila 1887 št. 1925, nemški učni jezik za vse slovenske ljudske šole, ne da bi bile izvzete celó enorazredne šole s poludnevničnim poukom. Po tej odredbi je od drugega šolskega leta naprej nemščina za vsakega slovenskega otroka obligaten učni predmet, v večrazrednih ljudskih šolah pa je nemški jezik v višjih razredih večji del tudi učni jezik.

Zaradi tega državnemu temeljnemu zakonu tolikanj nasprotujočega siljenja k učitvi drugega

deželnega jezika po ljudskih šolah izročil je dr. P. Oklukar s tovariši dne 18. oktobra 1887 interpelacijo do prevzvišenega ministra za uk in bogočastje, v kateri so zahtevali, da se prej omenjena ukaza štajerskega deželnega šolskega sveta odprava in izdâ ministerska odredba, po kateri naj bo v slovenskih ljudskih šolah slovenski jezik edini učni jezik, nemščina pa naj se poučuje le kot neobligaten učni predmet po dovršenem tretjem šolskem letu.

Na to interpelacijo do današnjega dne še ni nobenega odgovora in prej omenjena protipostavna ukaza štajerskega deželnega šolskega sveta sta še sedaj v veljavi.

Zato so se občine same ojačile, da bi branile svoje, v državnem temeljnem zakonu jim zagotovljene pravice, ter so začele postavnim potom učnemu ministerstvu pošiljati svoje pritožbe, ktere je ministerstvo tako reševalo, da ima v slovenskih ljudskih šolah vseskozi veljati slovenski učni jezik, nemščina pa naj se uči kot neobligaten učni predmet, vendar pa je starišem na prosto voljo dano, šolskemu vodstvu naznaniti, da se njih otroci nemškega pouka ne bodo udeleževali.

Clovek bi mislil, da bodo politične oblasti iz tega odloka c. kr. učnega ministerstva izprevidele, kako se imajo v šolskem vprašanji ravnati, in se li smejo in koliko se smejo v to zadevo vtikati. Temu pa ni tako; take postavno sklenene pritožbe občin in starišev se namreč kolikor mogoče ovirajo, da bi ne prišle do svojega cilja in namena.

Na Koroškem, zlasti v celovškem in beljaškem okrajnem glavarstvu, je več slovenskih občin tamošnjemu deželnemu šolskemu совету poslalo prošnje, da se v njih ljudskih šolah vpelje slovenski učni jezik. Da bi pa te prošnje, oziroma pritožbe zadušili, podali so se okrajni glavarji v dotične občine in so z vsakterimi pripomočki, kterih javna sodba ne bi potrdila, večjidel res tudi dosegli, da so občine svoje prošnje zopet umaknile.

Prav po tem vzgledu ravna tudi okrajni glavar v Brežicah na Štajerskem. V zadnjem času so se namreč zoper gori omenjena ukaza deželnega šolskega sveta pri deželnem šolskem совету in učnem ministerstvu pritožile občine Podsreda, Gorjane, Pilstein, Zdole in Drensko Rebro v brežiškem političnem okraju ter so zahtevale, da se njih ljudske šole v jezikovnem oziru vravnajo v soglasji z omenjenimi že čestokrat storjenimi ministerskimi razzodbami.

Da bi pa te pritožbe ne dospele do svojega cilja in namena, poda se omenjeni gospod okrajni glavar v imenovane občine, in sicer 12. okt. t. l. v Podsredo in Gorjane, 16. oktobra pa v Kozje, kamor pokliče občinske zastope iz Pilsteina, Zdol in Drenskega Rebra ter jih opozarja na svojo veljavo kot okrajni glavar. V Podsredi je neki celó tako govóril, kakor da bi ga bilo cesarsko namestništvo v Gradcu nalašč zato tje poslalo, in ker je zbranim občinskim zastopnikom pridigoval, da bodo morali, ako ostanejo pri svoji pritožbi, sami plačevati učitelja za neobligatni nemški pouk in vsled tega nositi večja davčna bremena, posrečilo se mu je res, da so štiri občine umaknile svoje pritožbe, in da se je proti temu uprla samo občina Drensko Rebro.

Ker je milovanja vredno, da se slovenskim občinam v boju za národno šolo delajo take zapreke

in od takih strani; ker so se tukaj omenjene reči že večkrat godile in se je po pravici bati, da bi se utegnile ponavljati, podpisani Njega prevzvišenost dostojno vprašajo:

1. Je to nepoklicano in nikakor ne opravičeno vtikanje političnih uradnikov v sklepe občin gledé jezikovne vravnave ljudskih šol, ki hudo žali po državnem temeljnem zakonu slovenskemu narodu zagotovljene pravice, Njega prevzvišenosti znano, in 2. jih hoče li odpraviti?"

Prememba državno - zbornega volilnega reda za Koroško.

Slovenski poslanci dr. Ferjančič, Klun in Šuklje so 17. decembra t. l. s svojimi tovariši zbornici izročili samostalen predlog, ki so ga podpisali tudi mnogi poslanci češki in ki je silne važnosti za nas slovenske prebivalce na Koroškem. V tem predlogu zahtevajo, naj se premeni dodatek k državno - zbornemu volilnemu redu na Koroškem v točki d), ki določuje volilne okraje kmetskih občin, in sicer št. 1., 3. in 4. — Načrt dotičnega zakona se glasi:

„S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Člen I.

Določbe gledé volitve v kmetskih občinah, ki se nahajajo v dodatku k državno - zbornemu volilnemu redu pod črko d), in sicer sodnijski okraji pod števkami 1., 3. in 4. na Koroškem, se v sedanjih obliki razveljavijo in naj se glasé:

1. Sodnijski okraji Celovec z volilnim krajem v Celovcu; Velikovec, Kaplja, Pliberk, Dobrlaves z volilnim krajem v Velikovcu volijo enega poslanca.

2. Sodnijski okraji Beljak, Rožek, Podklošter, Trbiž z volilnim okrajem v Beljaku; Borovlje z volilnim okrajem v Borovljah; Št. Mohor z volilnim okrajem v Št. Mohoru volijo enega poslanca.

3. Sodnijski okraji Špital, Sovodje, Millstatt, Greifenburg, Gorenja Bela, Koti (Winklern), Paterlion z volilnim okrajem v Špitalu; Koče z volilnim okrajem v Kočah; Trg (Feldkirchen) z volilnim okrajem v Trgu (Feldkirchnu) volijo enega poslanca.

Člen II.

Ta zakon stopi v veljavo pri razpisu prvih splošnih novih volitev za državni zbor.

Člen III.

Ministru notranjih zadev je zaukazana izvršitev tega zakona.“

V formalnem oziru predlagatelji priporočajo, da se ta zakon volilnemu odboru izroči v pretres in poročanje.

Predno so slovenski poslanci storili ta za nas koroške Slovence in naše konservativne Nemce tolikanj važen korak, predložili so načrt sedemnajstoričji, ki mu je pritrčila in dovolila ga izročiti. To je tem večjega pomena, ker se smemo vsled te pritrditve nadejati, da bodo predloženemu načrtu pritrčili vsi desniški klubi, ako ga sprejme volilni odbor in zbornici priporočá v odobrenje. Na dnevni red pride v prvem branji najbrže ob enem z enakim predlogom moravskega poslanca Fänderlika.

Med nemškimi liberalci bo gotovo nastal vsled tega predloga hud ropot in sosednim našim slovenskim poslancem bodo zlasti oponašali, zakaj se vtikajo v razmere drugih dežel, ki imajo svoje lastne poslance v državnem zboru. Toda vsak državni poslanec je izbran za celo državo in smé predloge staviti, ki zadevajo to ali ono deželo. Ako bi veljalo načelo, da smejo le poslanci dotične dežele govoriti in razsojevati o zadevah svoje dežele, bil bi državni zbor odveč in naj bi deželni zbori reševali vse deželne zadeve sami.

Korak slovenskih poslancev pa se ne dá opravičevati samo po splošnih pravicah, ki jih kot državni poslanci imajo, ampak je tudi sam po sebi tako pravičen, da mu morejo nasprotovati le ljudje, ki nimajo prav nobenega čuta za pravico in resnico.

Po zadnjem ljudskem številjenji je pri nas na Koroškem 344.064 domačih prebivalcev, med njimi 241.585 Nemcev, 102.252 Slovencev in 227 drugih rojakov. Slovencev nas je torej skoraj tretjina celega prebivalstva, pa vendar dozdej med deveterimi poslanci, ki jih Koroška pošilja v državni zbor, nimamo ne enega moža, ki bi se le količkaj potegoval tudi za narodne koristi nas slovenskih prebivalcev. Uzrok te žalostne prikazni pa ne tiči v pomanjkanji narodne zavesti ali v politični mržnji; koroški Slovenci smo že dostikrat pokazali, da se svoje narodnosti zavedamo, kar zlasti priča zadnja deželnozborska volitev namesto pokojnega Einspielerja, pri kateri so slovenski volilci vprav sijajno z Gregorjem Einspielerjem zmagali, dasi so nasprotniki napenjali vse žile za svojega kandidata. In pri vsej sili, ki se je nam slovenskim prebivalcem o raznih časih od raznih stranij delala, nam nemško-liberalna stranka vendar ni mogla vzeti dveh poslaniških sedežev v deželnem zboru Koroškem.

Da se koroški Slovenci svoje narodnosti zavedamo, priča 92 prošenj za slovenski učni jezik v ljudskih šolah, ki smo jih poslali državnemu zboru, kakor tudi 56 zahvalnic, ki smo jih letos slovenskim državnim poslancem poslali, ki so se tako pogumno potezali za koristi in potrebe nas zapuščenih koroških Slovencev. To priča dalje naš slovenski časnik „Mir“, ki se čedalje bolj razširja med Slovenci, osobito po Koroškem; to potrjuje Mohorjeva družba, ki šteje na Koroškem čez 3000 udov, kakor tudi Ciril in Metodova družba, ki na Koroškem dobiva čedalje več podružnic.

Pravi uzrok, da Koroški Slovenci v državnem zboru nimamo nobenega zastopnika, tiči namreč v dosedanjem volilnem redu, po katerem so slovenski okraji tako umetno razdeljeni v razne volilne skupine, da smo v primeri s svojimi nemškimi sovolilci povsod v manjšini. Po temeljnem zakonu vsem narodom zagotovljena ravnopravnost torej zahteva, da se ta neprilichnost postavnim potom prej ko mogoče odpravi in nam koroškim Slovencem ponudi prilika, si med deveterimi poslanci vsaj enega izbrati po svojem sreju.

To ravno namerava ta izročeni predlog slovenskih poslancev, po katerem število poslancev ostane kakoršno je bilo, in se le volilni okraji malo primerneje in pravičneje uredijo. Ako od celega prebivalstva koroškega odbijemo okroglo 50.000 prebivalcev, ki imajo volilno pravico v mestih in trgih pa v velikem posestvu, ostane 296.134 ljudij biva-jočih po kmečkih občinah. Ti imajo v štirih vo-

lilnih okrajih štiri poslance, katerih eden torej pride na 74.000 prebivalcev. Ako si pa ogledamo posamezne okraje, vidimo, da šteje prvi volilni okraj Celovec-Velikovec 99.000 duš, da ima torej 25.000 prebivalcev več, kakor bi jih smel v primeri z drugimi okraji imeti. Drugi volilni okraj Št. Vid-Wolfsberg ima 80.438 prebivalcev, torej le 6000 nad počezno številko. Tretji volilni okraj Beljak-Borovlje jih ima pa le 58.267, in ravno tako ima tudi četrti volilni okraj Špital-Št. Mohor le 58.423 prebivalcev, torej imata oba okroglo po 16.000 prebivalcev manj, kakor bi jih morala imeti.

Ta predloženi načrt ima prvič namen, to neenakost v številu prebivalcev, kolikor se dá, poravnati, drugič pa okraje tako urediti, da bodo nemški okraji kolikor mogoče skupaj, slovenski pa skupaj volili. V ta namen predlaga načrt, da se iz celovško-velikovskega okraja izloči sodnijski okraj Trg (Feldkirchen), ki šteje 18.205 čisto nemških prebivalcev, ter pridruži nemškemu volilnemu okraju Špital-Št. Mohor. Celovski volilni okraj bi imel vsled tega odpada 18.205 duš manj in bi štel okroglo 80.000 prebivalcev, torej le kakih 6000 nad počezno številko, Špital-Št. Mohor pa bi pridobil teh 18.000 in bi imel okroglo 76.000 ljudij ter bi počezno številko presežal le za kakih 2000 duš. Ta prememba bi imela poleg tega pa tudi še ta pomen, da bi bil celovski volilni okraj primerneje omejen, kakor sedaj, ko sega čez celo deželo in se razprostira od najbolj južno-vzhodne meje pri Spodnjem Dravbergu in Grintovcu do severnih solnograško-štajerskih gorá.

Sedanji volilni okraj Špital-Št. Mohor kaže po novem načrtu pa še neko drugo premembo. Skoro vsi njegovi prebivalci so nemški, samo v Št. Mohoru je poleg 4600 Nemcev tudi 4800 Slovencev. Po novem načrtu naj bi se ta okraj izkročil iz špitalskega okraja in združil z volilnim okrajem beljaškim. Da pa špitalski okraj vsled tega nič ne izgubi, priporoča novi zakon, da se od beljaškega okraja loči nemški sodnijski okraj Paternion in združi z volilnim okrajem špitalskim. Vsled te zamene bi štel špitalski volilni okraj 74.000 prebivalcev, torej ravno toliko, kolikor jih počezna številka zahteva, število prebivalstva v beljaškem volilnem okraju bi se pa za par tisoč duš povečalo in bi štele okroglo 60.000 ljudij.

Rekli smo, da ima novi načrt pa tudi namen, okraje v narodnem oziru primerneje vravnati. Med tem, ko smo Slovenci sedaj razdeljeni v tri volilne okraje, bile bi po nasvetovanih premembah narodne razmere te-le: Dva okraja, namreč Št. Vid-Wolfsberg, ki ostane nepremenjen, in Špital bi bila čisto nemška; druga volilna okraja bi imela mešano prebivalstvo, vendar tako razdeljeno, da bi bili v celovško-velikovskem volilnem okraju Slovenci v večini, v beljaško-borovljskem pa bi bilo število obeh precej enakomerno in bi zmagoval kandidat, o katerem bi se zjedinjevali slovenski in nemški konservativni volilci.

Na ta način bode torej nam koroškim Slovencem omogočeno, vsaj jednega poslanca pošiljati v državni zbor, drugi slovenski poslanci pa bodo oproščeni surovih psov in napadov, ki jih imajo sedaj od političnih nasprotnikov prestajati, ker se

potegujejo za nas zapuščene koroške Slovence. Kedar bodo našega slovenskega poslanca imeli v svoji sredi, bodo se gotovo radi vzajemno ž njim poganjali za nas koroške sorojake, ne da bi jih mogel še kdo porogljivo povpraševati, kdo jih je pooblastil, da se vtikajo v naše koroške zadeve.

Izročeni načrt je torej velike politične važnosti za nas koroške Slovence in je takorekoč pričetek boljši prihodnosti, ako v državnem zboru obvelja, v kar Bog pomози!

* * *

Iz tega poročila, ki smo ga posneli po „Slovencu“, koroški Slovenci lahko spoznamo, kako lepo za nas skrbijo slovenski poslanci kranjski, štajerski in primorski. Če ta predlog obvelja, kakor upamo, potem bomo tudi koroški Slovenci dobili na Dunaju svojega slovenskega zastopnika, in ne bo treba po njega hoditi na Solnograjsko mejo v Reichenau! Saj je bilo dosti žalostno videti, kako je vselej vseh 42 nemških Tržanov (Feldkirchnerjev) glasovalo kakor en mož proti Slovincem. Odslej bodo volili tam, kamor spadajo, s trdimi Nemci v Špitalu. Tudi premembe v Beljaškem okraju smo zelo veseli. Zdaj bo tam mogoče zmagati z narodnim, ali vsaj konservativnim nemškim kandidatom. Srčna zahvala toraj slovenskim poslancem za ta imenitni predlog! Bog Vam plati Vaš pravični trud za blagor cele slovenske domovine!

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Št. Petra pri Velikovecu. (Osnujmo še mi podružnico sv. Cirila in Metoda!) Od vseh strani se čuje in bere, kako lepe veselice napravljajo podružnice sv. Cirila in Metoda; samo v našem trdo slovenskem kraju je vse mrtvo in otrpelo. Že več posestnikov je meni reklo, da bi radi pristopili k podružnici, ko bi se našel rodoljuben in zveden možák, da bi vodstvo prevzel. Mislim, da se bo tak možák vendar našel, in da nas tudi naša častita duhovščina ne bo zapustila, ampak toliko več podružnico na vso moč podpirala. Družba je verna, toraj Bogu dopadljiva. Kristus pa je rekel: „Kjer se dva ali trije (ali njih več) zberejo v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi.“

Iz Djekš. (Posojilnica ustanovljena.) Po prizadevanju č. g. Rousa, kaplana v Mostiču, in s pomočjo našega č. g. župnika Brežana ustanovili smo tukaj potrebno posojilnico, in sicer po Reiffeisenovem načrtu. V tem oziru je edina in prva na Slovenskem, kajti druge slovenske posojilnice so osnovane po načrtu Schulze-Delitschevem. Dne 30. novembra se nas je zbralo precejšnje število. Predsedoval je župan g. Miha Ladinik, poročal je pa č. g. Dragotin Rous. V odbor so bili izvoljeni: g. Miha Ladinik, župan, za načelnika; č. g. župnik Andrej Brežan, posestnik g. Janez Pečarnik, posestnik g. Lojze Lesjak in posestnik g. Jakob Aichwalder. Možje so bili prav veseli in navdušeni. Pokazalo se je, da so Djekše zavodne in narodne, in da slovenski kmetje v ničem ne zaostajajo za nemškimi sosedi. Dobro bi bilo, ko bi se tukaj napravila še podružnica sv. Cirila in Metoda, in to se bo menda tudi zgodilo. Naj se le tudi druge slovenske občine ganejo ter naj

posnemajo nas najskrajnejše slovenske mejaše na severu!

Iz Ovber. (Ne prodajmo svojih otrok!) Vsi smo žalostni, da se naš novi graščak g. baron Helldorf tako hudo poteguje za nemščino. Govori se namreč, da hoče dati 1000 gld. za šolo, pa le tedaj, ako se občina s podpisom zaveže, da bo šola za vse večne čase trdo nemška. Tako hočejo iz naših otrok po sili Nemce narediti. Mislim, da še ni smo tako revni, da bi svoje otroke za 1000 gld. prodali. Nemščina je že dobra, kdor jo zna, pa naša materna beseda se ne sme čisto zavreči. Nekteri seveda pravijo, da se otroci slovenski tako doma naučijo. Pa naša slovenska beseda je že močno zmešana in spačena, lepe slovenščine se morajo otroci le v šoli naučiti. Pomisliti je pa tudi še to, da doma se učijo otroci le govoriti; toda brati in pisati po slovensko se doma ne učijo!

Iz Podjunske doline. (Bog daj Slovincem še več Gorupov!) Z veseljem smo tudi tukaj brali, da je veliki trgovec g. Gorup na Reki podaril v spomin cesarjeve 40letnice za slovenske dijake (študente) 60.000 gld. in za učenke više dekliske šole v Ljubljani 50.000 gld., ter da bo za deklisko šolo kupil veliko in lepo hišo. Zahvalo mu izrečemo, da pri teh ustanovah ni izločil koroških Slovencev, saj se nam revnih, pa pridnih dijakov ne manjka! Slovenski dijaki so bili do zdaj na velikih šolah v Gradcu in na Dunaju med vsemi najbolj revni. Ako nam Bog pošlje še več takih dobrotnikov, bode se tudi v tem oziru na bolje obrnilo. Slava toraj blagemu g. Gorupu!

Izpod Ojstrega Vrha. (Občinska volitev.) Ko se je nam Štrajskim (Žitarskim) farmanom predložil Liechtensteinov predlog za versko šolo, smo ga z veseljem podpisali. Ravno tako smo v deželni zbor volili slovenskega kandidata č. g. Gr. Einspielerja. To je naše liberalce tako jezilo, da so pri občinski volitvi vse svoje moči zbrali in nas Slovence res premagali. Zdaj so pa naši nemškutarji sami v zadregi, ker nobeden noče župan postati. Med vsemi dvanajsterimi „Nemci“, ki so v odbor voljeni, namreč nobeden ne zna toliko nemški, da bi ga mogli posaditi na svoj nemški tron. Zdaj bojo pač morali dobrega tajnika iskati, da jim bo nemška pisma prebiral in spisaval! Tukaj se spet vidi, koliko je našim nasprotnikom za resnico. Pri drugih prilikah vpijejo, da so slovensko-koroške občine že na pol nemške, in v državnem zboru je poslanec Steinwender trdil, da koroški Slovenci že bolje razumejo nemški, ko pismeno slovenščino, — tukaj pa vidite občino, v kateri še nemškutarji ne znajo toliko nemški, da bi zamogli kterelega za župana postaviti!* Slišal sem, da imajo za župana izbranega moža, ki čisto nič nemški ne zna, čeravno z nemškutarji vleče. Jaz bi mu svetoval, naj si pomaga tako, da začne po slovensko uradovati, saj pravico ima do tega! Potem mu ni treba pisarja in stroški bojo manjši!

Iz Prevaljske okolice. (Občni zbor, združen s cesarsko slavnostjo.) Drugi občni zbor naše podružnice sv. Cirila in Metoda na čast 40letnemu vladanju svitlega cesarja se je prav

* Opomba uredništva: Saj tega tudi ni treba. Lahko bi slovenski uradovali, ko bi jim do našega jezika toliko ne mrzelo.

dobro obnesel. Prišlo je mnogo slovenskih možakov iz vse okolice in tudi nekaj milih gostov iz sosedne Štajerske. Gosp. poslanec Gr. Einspieler nas je v lepem govoru navdušil za cesarja in domovino. Lepo nam je govoril tudi g. kaplan Šmid iz Starega trga; zahvalimo se njima in ju prosimo, naj še kedaj prideta k nam. Gosp. kaplan Rous pa nam je razložil, kako bi morali pomagati si sami med seboj in najboljše s „kmečkim društvom“. Bog daj, da bi se te besede uresničile.

Naša posojilnica v Spodnjem Dravbregu dobro napreduje; naj bi se take osnovale še drugodi! Pri prosti zabavi smo bili prav židane volje. Sklenilo se je, naj se Prevaljci vsako drugo nedeljo v mesecu shajajo pri g. Ehleitnerju v Farni vesi, družniki iz okolice Tolstega Vrha pa en mesec pri Tirolcu v Guštanji, drugi mesec pa v bralnem društvu v Spodnj. Dravbregu. Za podružnico in bralno društvo se je nabralo precej denarja. Dobili smo tudi več pismenih pozdravov. Slovan gre na dan!

Od spodnje Krke. (Krajni napisi. Nemškutarija.) Iz našega kraja vam nemam kaj veselega poročati. Ko bi tujec po naših krajih hodil, mislil bi, da je vse nemško. Kajti krajni napisi in kažipoti so trdo nemški. Pa s tem ne bojo nič opravili: mi Slovenci že vemo, kako se tej ali oni vesi po slovensko reče in jo tudi s slovenskim imenom kličemo, ter se malo zmenimo za to, kaj nam na tablo zapišejo. — Vendar pa je res, da se nemškutarija pri nas zmirom bolj širi. Posebno iz Grabštanja prihaja taka ojstra sapa. Kdor le more, po nemško tolče, in včasih se moraš po sili smejeti, če slišiš, kako ubogo nemščino pačijo in trpinčijo, ker je dobro ne znajo. Jaz pa mislim, da to ni moško, ne častno, če se svojega lepega maternega jezika sramujemo. Kdor je kaj vreden, ga bojo že tudi spoštovali, če je prav Slovenec; kdor pa nič ne velja, mu tudi nemščina ne bo ovila venca okoli glave. Taki, ki se po nemško spakujejo, le sami sebe smešijo, kajti pravi Nemec se jim mora smejeti. — Grabštanjski liberalci in posilincevi so imeli zadnji čas spet veliko tekanja, ko so lovili pooblastila za občinsko volitev. To je žalostno, da se Slovenci premalo zmenijo za volitev, in tako Lahu v Grabštanju zmirom obvelja, da spravi svoje ljudi v odbor. Mi se pa tolažimo s tem, da vsaka reč le en čas trpi.

Iz Žabnic. (Cesarjeva 40letnica.) Ne bi bilo prav, ako bi se popolnoma molčalo o slavnosti, katero je priredil naš kraj v proslavljanje 40letnice vladanja našega ljubljene cesarja Franca Jožefa. Pa ne bom obširno poročal o velikanskem kresu, kateri se je na predvečer zanetil, tudi ne o streljanju ali slovesni božji službi, s katero se je poveličeval slavnosti dan, 2. december; le šolsko slavnost bi rad opisal s kratkimi besedami. Po dokončani božji službi, ktere se je šolska mladina v polnem številu udeležila, podajo se otroci s svojimi učitelji in drugimi veljavnimi moževi v praznično opravljeno šolsko poslopje in v lepo okinčano šolsko sobo. Gg. učitelja razložita s primernimi besedami visoki pomen tega dneva ter slavita srečno in blagoslovljeno vladanje našega presvitlega cesarja v dolgi, 40letni dobi. Na to nastopijo č. g. dekan ter vnmajajo s živimi besedami otroke, si skrbno hraniti trojno svetinjo: sv. vero — uda-

nost do cesarja in cesarske rodbine in ljubezen do domovine zlasti do milega slovenskega naroda. „Naj vera, cesar in dom živi!“ Zdaj vrstite se dve mične deklamaciji: „Slovenska cesarska pesem“ in „živi svitli cesar naš!“ ki sta je prav dobro deklamovala deček in deklica. Potem naznani naš marljivi šolski načelnik, da je poskrbel krajni šolski svet in občina vsakemu učencu dve knjižici: spomeniško knjižico na današnje slavnosti in poštno hranilno knjigo z malo ulogo ter opominjajo otroke, da naj bodo pridni in varčni in naj zanesejo, kar si bodo prihranili, v poštno hranilnico. Gosp. občinski predstojnik se zahvali vsem, ki so k današnji slovesnosti, kakorkoli pripomogli, zlasti pa krajnemu šolskemu совету in zakliče trikrat navdušeno „Živili naš presvitli cesar Franc Jožef I.“ H koncu odpela se je vedno lepa cesarska pesem in razdelile so se otrokom gori omenjene knjižice in sicer 143 hranilnih bukev in 120 cesarskih knjižic (60 „Naš cesar“ in 60 od šolske družbe izdanih „Franc Jožef I.“ in nekaj malo nemških knjižic). Ni mi treba praviti, da se je vsa slovesnost vršila v izključljivo maternej, to je slovenskej besedi. Pustite vendar slovenskemu narodu, ki je vsikdar zvest Bogu in cesarju, naj po svoje živi in se razvija, pustite nam ali dajte nam materno besedo, ki nam gre po Božji postavi in cesarjevi volji, v šoli in uradu!

Iz spodnjega Roža. (Železnica čez Ture.) Slišali smo, da so Burgstaller, Steinwender in drugi poslanci že vnovič prašali vlado, kdaj misli zidati železnico čez Ture planine. Kaj da se jim za to železnico tako mudi? Po naših mislih bo Korošcem več škodovala, kakor koristila. Tržačanom je se ve da prav, da dobijo najbližjo zvezo z južno Nemčijo. Kaj jih to briga, če železnica škoduje ostali Avstriji! Gotovo bi po njej veliko zgube trpeli črti Trst-Dunaj in Verona-Inomost. Pomagano bi bilo le Nemčiji in Trstu. Ali bo ta železnica Beljaku res toliko koristila, ne vem. Gotovo pa bo škodovala drugim koroškim mestom. Še to malo kupčije, kar ga imamo s Trstom, prevzeli bojo Nemci. Preplavili bojo Koroško tudi s svojimi obrtnimi izdelki in pokončali našo domačo obrt. S to železnico si tedaj koroški mestjani kopljejo le svoj lastni grob. Omeniti le hočem, da se je tudi koroška kupčijska zbornica izrekla zoper to železnico in pripoznala njeno škodljivost za Korošce. Če pa koroški poslanec Steinwender vendar misli, da se mora zavolj Beljaka, Sovodja in Špitala potegovati za to železnico, vprašamo le: „Ali mi spodnji Korošci nemamo nobenega poslanca, da bi se potegnil za mnogo bolj potrebno železnico čez Ljubelj v Kranj, da bi mi prišli v bolj tesno zvezo s Trstom?!“

Iz nemškega Gradca. (Občeslovanska veselica.) Mnogokrat sliši se od strani naših nasprotnikov: Slovencev je premalo, da bi bili si kos, samemu sebi pomagati. Iskati si morajo pri Nemcih podpore. Res je sicer, da je število nas Slovencev majhno in da smo potrebni podpore, ali ne bodemo je prosili pri Nemcih, katerim bi jo morali težko poplačati s tem, da bi se izneverili svojemu slovenskemu mišljenju in maternemu jeziku; ampak obrnili se bomo do svojih slovenskih bratov, ki so nam po krvi in jeziku sorodni, katerih število preseza število Nemcev dvakrat. Da se pa slovanski narodi morejo uspešno podpirati, treba je,

da se prej dobro spoznajo in sporazumejo. Ta misel vodila je slovanske dijake na visokih šolah nemškega Gradca, da so letos v začetku decembra prvokrat se združili ter priredili skupno dijaško veselico. Sešlo se jih je blizo tri sto, mladih, za blagor slovanskega naroda gorečih mož. Velikanska in lepo v slovanskih barvah okrašena dvorana komaj jih je objela. Videl si zastopnike močnega ruskega plemena, vitežkih Poljakov, sinove bogate češke dežele, najbližje nam sosede brate Hrvate in Srbe; tudi jugovzhodna iz turškega jarma novoosvojenega Bulgarija poslala je svoje sinove in mila naša slovenska dežela bila je sebi v čast mnogobrojno zastopana. Z lepimi slovanskimi pesnimi menjevali so se navdušeni govorili, v katerih so zastopniki vseh slovanskih dežel soglasno pri vsestranskem odobravanju povdarjali: da naj vsak Slovan iskreno ljubi svoj jezik, v katerem ga je prvokrat ljubko in mило nagovorila materna ljubezen, da ljubi ožjo domačijo svojo, kjer mu je zibelka tekla, da ga pa pri vsem tem naj spremlja živo prepričanje, da ima bodoči obstanek posameznih slovanskih plemen svoj temelj, svojo podlago le v medsobnej podpori in vzajemnem delovanju vseh sinov matere Slavije.

Prelepa veselica ostala bode pa vedno v prijetnem spominu onih, ki so se nje udeležili. Pričakovati pač je, da ni prva in zadnja, ampak prepričani smo, da je le začetek dolge vrste še sijajnejših enakih veselice v prihodnosti.

Kaj dela politika.

Našemu svitlemu cesarju so čestitali (srečo voščili) k 40 letnemu vladarstvu tudi vsi drugi cesarji in kralji. Sv. Oče so jim poslali lepo darilo v spomin. — Državni zbor je zadnji teden prerešetal novo vojaško postavo, katero je tudi potrdil. Stroškov bo več za 5 milijonov na leto, kajti število vojakov se bo zdatno povišalo. Slovenski poslanec Pfeifer je tožil, da imajo vojaki preslabo hrano. Tudi drugi poslanci so rekli, naj se jim daje tudi večerja. Poslanec Heinrich je tožil, da z vojniki pregrdo delajo podčastniki, da se jih več ustrelji zavolj tega; naj bi se ta surovost odpravila. Prav lepo je govoril tudi dr. Rieger ter poudarjal, da so Slovani Avstriji vsigdar zvesti. Dr. Gregr je rekel, da bi bilo bolje, ko bi se Avstrija zvezala z Rusom, namesto z Nemcem. — Slovenski poslanec Mih. Vošnjak je stavil predlog, naj država skrbi za ameriške trte, da se bojo zastonj razdelile vinogradnikom, kjer je trtna uš vinograde uničila. — O drugi interpelaciji slovenskih poslancev poročamo v posebnem spisu. — Za uredenje Save je proračunski odsek dovolil 60.000 gld., za dolenjske ceste pa 43.000 gld. — Dr. Tonkli se je pritožil, da se pri deželnih sodnijah v Celovcu, Trstu, Gorici in Rovinju še zmirom obravnava s tolmači, ker sodniki ne znajo slovenski. Minister ni hotel dati pravega odgovora. — Poslanec dr. Ebenhoch in tovariši so stavili predlog, naj vlada preišče, koliko je dolgá na kmetijah, in kaj misli ona storiti, da se to nesrečno zadolževanje zabrani. — Proračunski odsek je vlado pozval, naj še v tem zasedanju predloži postavo, s katero se uredijo plače bogoslovskih profesorjev. — V Karlovcih je

umrl staroverski nadškof Andjelič. Bil je Madjarom bolj prijazen kot Srbom, zato ga ljudstvo ni maralo.

V zunanji politiki je vse pri starem. Rusi množijo svojo vojsko na naši in na nemški meji; Francozi in Nemci se oborožujejo. Kaj dobrega to ne pomeni. Varšava, glavno mesto na ruskem Poljskem, šteje 400.000 ljudi. Govori se že zdaj, če pride do vojske, da bo moralo 350.000 ljudi mesto zapustiti, da naredijo prostor vojacom.

Gospodarske stvari.

Pokladanje prekratke rezanice je pri konjih pogosto vzrok kolike (klanj) zlasti, če se krmijo z otrobi ali raztrganim žitom. Rezanica ima namen konje prisiliti, da krmo bolje prežvečijo in s slino pomešajo; ako je pa prekratka, se ta namen ne doseže, ker konji potem klajo požirajo, ne da bi jo prežvečili. V takem slučaju se dogaja pogosto, da se tako zabanje v črevih zabaše in to zapiranje se dostikrat ne dá odpraviti z najmočnejšimi sredstvi. Zaradi tega se priporoča, rezanice ne rezati krajše, kot 2, k večjemu 1½ centimeter.

Za poduk in kratek čas.

Romanje koroškega Slovenca v Rim I. 1888.

II. Bivanje v Rimu.

(Dalje.)

Cerkev sv. Pudencijane je silno stara. Za časa sv. apostelnov je stala tukaj hiša sv. Pudenta, rimskega senatorja in očeta sv. Pudencijane in Praksede. Tukaj je stanoval sv. Peter, učil, molil, sv. mešo daroval, mešnike in škofove posvečeval. Zvest tovarš mu je bil sv. Pavel. Še se nahaja v levi kapeli mali kos mize, na kateri je sv. Peter, prvi papež, maševal. Pod glavnim altajem smo počastili zveličane ostanke sv. Pudenta, ki je bil oče sv. Pudencijane, sv. Praksede in sv. Novata; pogledali še prav pomenljive, že 1500 let stare mozaik, se pokropili z blagoslovljeno vodo in šli daleč. Domu gredé stopimo še v hišico, v kateri je zveličani berač Benedetto Giuseppe Labre umiral. In tukaj si skupimo tudi nekoliko njegovih podob.

Za soboto 14. aprila nam je bila slovesna božja služba napovedana, ktera se bo ob 11. uri obhajala v cerkvi dell' anima. Ker je bilo do napovedane službe božje še zadosti časa, se podamo poprej še v cerkev sv. Neže na trgu Navona. Cerkev stoji na mestu, na katerem je bila sv. devica nesramnežem izročena. Kakor sploh cerkve v Rimu je tudi ta lepa in prostorna. Že pred 10. uro hitimo v cerkev dell' anima, da, trudni in kruljevi, ki smo bili od hoje po kamnitnem tlaku in vsled obilnega poklekovanja, še o pravem času kateri stolec vjamemo, ker na Laškem v cerkvah ni dolgih stolov, kakor pri nas; pa glej si no žensstvo! Že precej poprej so nam vse sedeže zasedle. Meni se posreči, da se spravim na stopnice, ki vodijo na prižnico. Iz teh skoz spoklino lahko vidim pred glavni altar, kjer je bilo mnogo škofov zbranih, in kjer je bil poseben sedež za prevzvišenega kar-

dinala Hergenrötherja. Ob 11. uri prilezejo ob palici v cerkev Njih eminencija obče spoštovani učenjak kardinal dr. Hergenröther. Vzdignejo jih in posadijo na za nje pripravljeni sedež. Starček so že popolno oslabeli, njih beseda pa je še mladeniška, živa in polna sv. Duha. Z odprtimi ušesi in ustami jih vse poslušajo, ko nam govorijo od dobrega pastirja Kristusa in Njegovega namestnika na zemlji Leona XIII., govorijo pa tudi od dobrih ovčic, ki poslušajo glas svojih pastirjev; in sklenejo svoj iz srca kipeči in do srca segajoči govor s premilo prošnjo: naj bi usmiljeni Bog po svoji neskončni milosti obilno blagoslovil vidnega poglavarja sv. cerkve, našega svitelega cesarja Franca Jožefa, domovino našo in vse avstrijske narode! Po toliko lepih in ginljivih besedah je sledila slovesna sv. meša, katero so peli Goriški knez in nadškof, domači gospodje pa so jim levitali. Pevci, katere je oskrbela „Scuola Gregoriana“, so v cerkvenem duhu in tako nebeško lepo peli, da se je umrljivemu človeku srce topilo. O koliki razloček med petjem v Rimu in med koncertom v Loreti! Petje v cerkvenem duhu srce k Bogu povzdiguje, spakedrano pa ga v pozemeljsko pokopuje.

Popoldanje ure so bile odločene za spoved vseh avstrijskih romarjev. Vsi se podamo v cerkev sv. Petra tako, da se je pri spovednicah romarjev vse trlo. Spovedovalo se je v vsih jezikih, in slehern je zamogel spoved opraviti, v kateremkoli jeziku je hotel. Po opravljeni spovedi smo poklekli pred spovednične vrata in vsak jo je s zato pripravljeno šibo rahlo po glavi dobil. S tem udarcem je sklenjen odpustek od 40 dni. Tudi jaz sem jo vjel po glavi, pa v primeri z mojimi grehi vse prerahlo.

(Dalje sledi.)

Smešničar.

Gospa: „Rezika, kako se predrznete, na glavo postaviti moj klobuk?“

Dekla: „Hotela sem le pomeriti, če imam tudi jaz tako debelo glavo, kakor Vi.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. V Slov. Šmihelu snuje se posojilnica. — Podružnico sv. Cirila in Metoda mislijo napraviti v Št. Petru pri Velikovecu „za Velikovec in okolico“. Drugo podružnico pa mislijo ustanoviti v Diekšah. — Za Ciril-Metodovo podružnico v Rožeci se je do zdaj uglasilo 15 udov; slikar g. Markovič si prizadeva, ustanoviti jo, in upamo, da se mu posreči, ako najde kaj pomoči. — Svojega novorojenega otroka je umorila dekla Mica Kolesnik v Pustrici pri Grebinji. — V Celovcu se mnogo govori o roparskem umoru, ki se je zgodil blizu mesta. Kočarja Derhašnika so našli zaklanega in oropanega. Hudodelnika še nimajo in ne poznajo. — Prihodnje leto dobimo nove papirnaté goldinarje; ti bojo manjši od sedanjih. — Strop se je podrl v neki Beljaški hiši. Dve ženski je skoraj podsulo. — V Lipalji vesi se je železnice čuvaj Markl težko poškodoval. Težko, da bi še okrevaj. Siromak zapusti številno družino. — V Žel. Kapli so prijeli tistega hlapca Strempfelna, ki

je z nožem napadel sodnika dr. Globočnika. Doma je z Gorenjskega. — Koroški poslanec Steinwender je v drž. zboru hudo napadel našega mil. g. knezoškofa, češ, da so v najem dali neki pašnik in da so kmetje zgubili pašo. Dunajski list „Vaterland“ pa piše, da to ni res, in da se je kmetom pridržala pašna pravica. Prav lepo in možko ni od Steinwenderja, da se zaganja v nedolžnega škofa, druge gospode, ki kmeta res stiskajo, pa pri miru pusti. — Pri strojih (mašinah) so se v Celovcu na en dan poškodovali trije delavci. Enemu je odrezalo vse prste na levici, drugemu mazinec, tretjemu pa zmečkalo dva prsta. — Blizu Celovca je zmrznil nek bolehní rudar iz Hüttenberga. Našli so pri njem flašo za žganje. Najbrž se je napil jeruša, zaspal in potem zmrznil. — Prevaljsko županstvo plačuje po 40 kr. za ubitega gada. V zadnjih dveh letih so jih pobili 147. — V Črni je umrl župnik Lakner. Tretjino svojega premoženja je zapustil Črnskim revežem. — V Suhi pri Rožeci je zmrznil Auton Pogačar, doma v Gorjah na Gorenjskem. — Ta mesec so bile spet porotne obravnave. Sojeni so bili 4 tatovi, 3 ubijalci, 1 ropar in 1 goljuf. — Sodnik Schilling se je preselil iz Borovelj v Št. Pavel. — V Podkrajju pri Pliberci se je ponesrečil rudar Poštajnik, doma iz Vrhnike. — Tudi v Možici so praznovali cesarjevo 40 letnico.

Na Kranjskem. Kranjski deželni odbor je sprejel ponudbo g. Gorupa, da mu proda bolnišnico za dekliško šolo, ter zida novo bolnišnico na bolj pripravnem prostoru. — Razun te se bo v Ljubljani zidala še posebna otroška bolnišnica, za katero je dala hranilnica 20.000 gld. — Novo gledališče se bo postavilo na trgu cesarja Jožefa. Da bi se le še za to skrbelo, da bi se ljudstvo v njem blažilo in izobraževalo, ne pa pohujšalo! — Kamniški vodovod je dogotovljen. — Osepnice (koze) imajo v Bučki, Leskovecu in Studencah na Dolenjskem. — V Kostanjevici so ustanovili bralno društvo. — Namesto „Rogača“ bo začel izhajati šaljivi list „Brus“. — Zadrugo za prodajo sadja snujejo v Vipavi. To bi bilo kaj koristno! — Pogorel je Čulkar v Dragi pri Višnjigori. — Gospa Hočevnar v Krškem je v spomin cesarjeve 40 letnice podarila 28.000 gld. za reveže v Radolici, kjer je ona rojena. Slava! — Na Gorenjem Jezeru pri Kotniku so zgoreli 3 otroci. — Sv. misijon imeli so ta mesec pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Na Štajerskem. V Gradcu so se mudili svitli cesar dne 12. dec., ko se je tam blagoslovilo novo poslopje za velike tehniške šole. — V Mariboru je neki kmet zgubil 163 gld. Ravno tam je med ljudmi dosti ponarejenih srebrnih goldinarjev. Kdo jih dela, še ne vejo. — Za slovensko šolo se je potegnula občina Šmartno pri Celji. — Vrat si je prerezala neka ženska v Gaberjih pri Celju. — Čadramska cerkev dobi lepo podobo sv. Cirila in Metoda, darilo gosp. Balanta v Oplotnici. — V Stezah pri Loki je zgorelo mladega gojzda štiri orala. — V Hrastniku se je ponesrečil delavec Zorec. — V Rogatecu je na globo (denarno kazen) obsojenih 13 liberalcev, ker so žalili 4 Slovence. — Pogorel je Alt v Ptujski okolici. — Ljutomerska hranilnica je dala 1000 gld. za novo šolo. — Drevo je ubilo posestnika Habeta v Kozjaku. — V Hrastniku je železnica Neži Gradišnik nogo zdrobila. Trboveljska premogarska družba je dala 250 gld. za Ko-

čevsko sirotišnico. — O priliki škofove zlate meše so lavantinski duhovniki nabrali 2796 gld., ki se bojo porabili večinoma za stolno cerkev v Mariboru. — Za slovensko šolo so se nadalje oglasile občine: Globoko, Ljubnica, Nova cerkev, Brezno in Paka. Slava! — V Mariboru so našli pri nekterih mesarjih goljufne tehtnice (vage). Zato kmetje, pozor! — V Zicah napravijo v spomin cesarjeve 40 letnice ubožno hišo. — V Celju je gospa Feichtman slovesno prestopila h katoliški cerkvi. — V Žalcu je umrla gospa Širca, velika dobrotnica ubogim. — Pošto so dobili v Št. Jurju pod Taborm.

Na Primorskem. Ljudje se močno selijo v južno Ameriko. Kako se jim tam godi, kaže telegram, katerega je prejelo c. k. ministerstvo vnanjih stvari od c. k. glavnega konzulata v Rio de Janeiro dne 5. decembra t. l. in se glasi: „Tristo avstrijskih priselnicov s potnimi listi je prišlo tu sem, zapeljani in prevarjeni so v največji sili in revni; zahtevajo vrniti se v domovino. Tukajšnja vlada se nič ne meni za to.“ Iz tega telegrama se vidi, da so se dali lahkomišelnosti in nevedni ljudje, premoteni po praznih obljubah brezvestnih izselitvenih agentov, navzlic vsem svarilom političnih oblastij zapeljati, da so šli v Brazilijo. Jok in solze teh nesrečnikov, ki zdaj v daljni tuji deželi zdihujejo v sili in revščini ter si želé povrniti se v domovino, bode naj vsem tistim v svarilo, ki bi bili navzlic odsvetovanju domačih oblastev voljni, verjeti zapeljivim obljubam takošnih agentov, ki gledajo samo na svoj dobiček. — Za dijaško huhinjo v Trstu je gosp. Fr. Kalister podaril 40 gld. — V Korminu bodo postavili novo bolnišnico za 36.000 gld., to pa v spomin cesarjeve 40 letnice. — Železnico mislijo zidati iz Gorice v Dornberg, Pervačino in Ajdovščino. Baron Ritter v Gorici je dobil dovoljenje, da jo zmeri.

Po drugih deželah. Največ strdi (medu) se pridela v severni Ameriki. Letos so je dobili blizo en milijon centov, ki so vredni okoli 30 milijonov goldinarjev. — Neki učitelj na Ogorskem ima 16 sinov, iz katerih jih zdaj 12 služi pri vojaki. — Po božiču pride v Rim 11.000 francoskih in 8000 španskih romarjev. — Na Ogorskem lovijo roparskega poglavarja Stanisljavljeviča, ki ima šest tovarišev. Že dvakrat so ga vjeli in na smrt obsodili, pa vselej jim je ušel. — Češka hranilnica je dala 300.000 gld., da se ustanovi zavod za slepce. — Češki bogataš Tvrđy je dal v spomin cesarjeve 40 letnice 40.000 gld. za češko akademijo in drugih 40.000 gld. za ustanove na čeških velikih šolah. — V Benetkah so vsi pekovski pomočniki ustavili delo. Cena je kruhu poskočila za polovico. — Na Reki je 13 leten deček pošto okradel za 13.000 gld. — Dr. Rieger, voditelj češki, je praznoval te dni svojo 70 letnico. Rodoljubi so mu podarili na ta dan 113.000 gld. On pa jih misli porabiti za domoljubne namene. — V Sredici (Zofiji) se bo ustanovilo bolgarsko vseučilišče. Knez Ferdinand je iz svojega dal v ta namen 2 milijona frankov. — V Ameriki je umrl slovenski misijonar Krajgelj, benediktinec. — Naši sejmi (jarmarki) so prava igrača proti sejmu sv. Štefana v Zagrebu. Na tega se je prignalo 5390 goved, 1178 konjev, 2170 prešičev. Gostirji so samo na sejskem prostoru potočili 188 hektolitrov vina. — Nek srčen kapitan je pri Novem Jorku v Ameriki morskega volka z veslom

ubil, ko se je vozil na čolnu po morju. Ženska, ki je pri njem sedela, je od strahu omedlela.

Naznanilo.

Hranilnica in posojilnica v Spodnjem Dravbregu, registrirana zadruga z neomejenim poroštvom, bo od novega leta uradovala vsaki četrtek od 8. do 12. ure popoldne in v slučaju praznika v petek od 1. do 6. ure popoldne. — Društvo šteje sedaj čez sto društvenikov in ima do 16.000 gld. prometa.

Dragotin Rous, načelnik.

P o z i v !

Ob novem letu bojo naši gospodarji izplačevali svoje posle za pretečeno leto. Vsakemu je znano, kako in kaj se s tem trdo zaslužnim denarjem godi. Naši posli so se odvadili varčnosti, v kratkem pripravijo svojo plačo, za stare leta pa ostane njim beraška palica, občinam pa povišane doklade, ker jim pridejo ti siromaki na žlico. Želeti je toraj in bilo bi delo krščanske ljubezni, posle podučevati, kako potrebna je varčnost. Najuspešneje bi to storila častivredna duhovščina. Hranilnica in posojilnica v Spodnjem Dravbregu rada prevzame vsako najmanjšo svoto in jo obrestuje. Dobro bi bilo, ko bi v vsakem kraju župnik ali kateri drugi zaupni mož od posloy denarje nabiral, ter jih skupno poslal hranilnici, ona bi mu pa dotične vložne bukvice skupno poslala.

Za hranilnico in posojilnico v Spodn. Dravbregu:
Dragotin Rous, načelnik.

Slovenskim rodoljubom iz dežele in sosednih slovenskih pokrajin, ki dohajajo po opravkih v Celovec, naznanjamo, da se Celovski Slovenci shajajo vsako sredo ob 1/2 8. uri zvečer v gostilnici hotela „zum Sandwirth“, kjer imajo odmenjeno svojo sobo, takozvani „Clubzimmer“ koj pri vhodu na desno. — Slovenski gosti so nam vsikdar dobro došli!

Loterijske srečke od 1. decembra.

Line	35	8	2	83	52
Trst	28	52	12	5	51

Tržno poročilo.

V Celovec je biren:

pšenica po . . .	5 gld.	30 kr.
rž	3 "	70 "
ječmen	3 "	25 "
oves	2 "	20 "
hejda	3 "	" "
turšica	3 "	40 "
pšeno	7 "	" "
proso	" "	" "
grah	" "	" "
repica	" "	75 "
fižol, rudeči	5 "	50 "

Sladko seno . . .	2 gld.	90 kr.
kislo	2 "	" "
slama	2 "	" "
meterski cent (100 kil).		
Frišen špeh kl. —	gld.	60 kr.
maslo	1 "	" "
mast	" "	75 "
Navadni voli	100—130	gld.
pitani voli . . .	120—140	" "
junci	80—100	" "
krave	60—120	" "
junice	50—70	" "
prešički	4—14	" "

Pitani prešiči na vago po 43 in 44 kr. kila.

Današnja številka obsega deset strani.

Oglasila.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim čast. kupovalcem, prijateljem in znancem

Fran Sadnikar,

trgovec z železnino (Burggasse št. 7.)

Andrej Einspieler-jevo podobo,

40 ctm. široko in 50 ctm. visoko, na karton krasno izdelano,

oskrbuje p. n. naročiteljem iz prijaznosti do gospoda založnika po **55 kr.** iztis Vekoslav Legat, poslovodja tiskarne družbe sv. Mohora v Celovcu.

Na razpolaganje je le še malo iztisov.

Dobre, še malo rabljene cerkvene orglje so po ceni na prodaj. Več se izve pri uredništvu.

V najem se dajo farovski grunți, 74 oralov, v Kneži pri Grebinji, in sicer na več let. Vsako leto se lahko preredi 16 do 19 repov goveje živine, pa tudi ovce in svinje. Več pove „cerkveno predstojništvo v Kneži“ (Grafenbach, p. Griffen).

Novo mehe in pihalnike

vsake vrste in velikosti izdelujem podpisani za polovico cenejši od drugih tovarn, ter iz boljšega blaga; postavim na vsako postajo voznine prosto in stojim dober za pošteno blago. Ceniki se na željo pošiljajo zastonj. **Matija Zupan,** v Kropi na Gorenjskem.

Ilustrovan Narodni koledar za leto 1889.

Uredil, izdal in založil **Dragotin Hribar.** Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvarni J. Giontinijevi v Ljubljani. — Cena **40 kr.**, po pošti **45 kr.**

Vsebina: Popolen kalendarij, koledar, kteremu so pridejana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzobjavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Štiridesetletnica vladanja cesarja Franca Josipa I. Naši zaslužni možje. Božja pota Slovencev. Na sveti večer. Smešnice. — Naznanila.

Dr. Valentina Zarnika

Zbrani spisi

I. zvezek:

Pripovedni spisi.

Uredil

Ivan Železnikar.

Vsebina: Životopis dr. Valentina Zarnika. — Ura bije, človeka pa ni! — Maščevanje usode. — Razni spisi: Iz državnega zbora. — Pisma slovenskega turista.

Knjižica je jako elegantno, po najnovjšem uzorec in res krasno vezana. — Utisnena je na spreduji strani podoba dr. Zarnikova v zlatu in pridejan tudi njegov lastnoročen podpis. — Cena knjižici je 1 gld., s pošto 5 kr. več. — Dobiti je v „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani.

Voščene sveče,

ktere izdelujem

iz čistega čebelnega voska

brez vsake druge primesi, kar slednje je zdaj že zelo v navado prišlo, priporočam častitim duhovnikom in cerkvenim predstojnikom.

Rad izročim moje sveče vsaki preskušnji; gorijo svetlo, mirno in počasno.

Cena je 2 gld. 40 kr. za kilogram, rudeče sveče pa po 2 gld. 20 kr. za kilogram franco poštna štacije.

Karol Pacher,

voskar in svečar v Železni Kapli.

Ferd. Mussi,

trgovec s tržaškim blagom in z moko v Celovcu,

Burggasse št. 12

priporoča po najnižjih cenah:

Belo natorno vino (v sodih nad 56 litrov) liter po 12 kr.

Rženi špirit, 90%, že zadavkan, na drobno liter po 68 kr. Kdor vzame najmanj 5 litrov, ga stane liter le 66 kr.

Najboljše rženo žganje, liter po 30 kr.

Sladkor (cuker) v celem klobuku, kila po 38 kr.

Kava (kofé), kila od 1 gld. 60 kr. do 1 gld. 90 kr.

Kava, žgana, od 1 gld. 90 kr. do 2 gld. 20 kr.

Figova kava, kila po 36 kr.

Najboljše perilno milo (žajfa), kila 28 kr.

Angleška perilna soda, 10 kr.

Amerikanski petrolej, liter 18 kr.

Sol v štokih, kila 10³/₄ kr.

Grenka in glauberska sol, kila 10 kr.

Pšenična moka, kila od 14 kr. do 18 kr.

